

Společenství je hlavní nástroj. Slučování řeší extrémny

iSTAR - Společenství obcí versus
slučování obcí

Daniel Prokop

03. 09. 2024

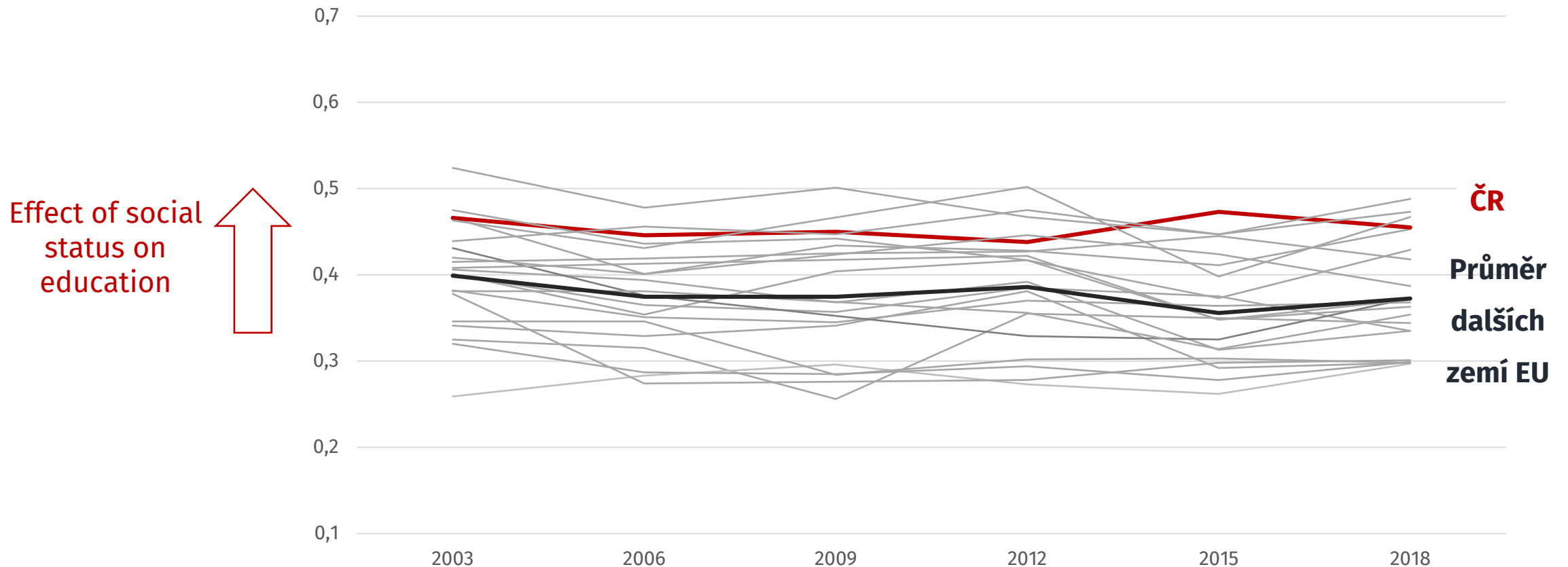
PAQ
research

1.

Nerovnosti v českém vzdělávání

Studijní výsledky českých dětí závisí nadprůměrně od jejich společenského statusu

Vývoj vztahu matematické gramotnosti a socioekonomického a kulturního statusu studentů (ESCS) v datech PISA 2003 až 2018 (Pearson r)

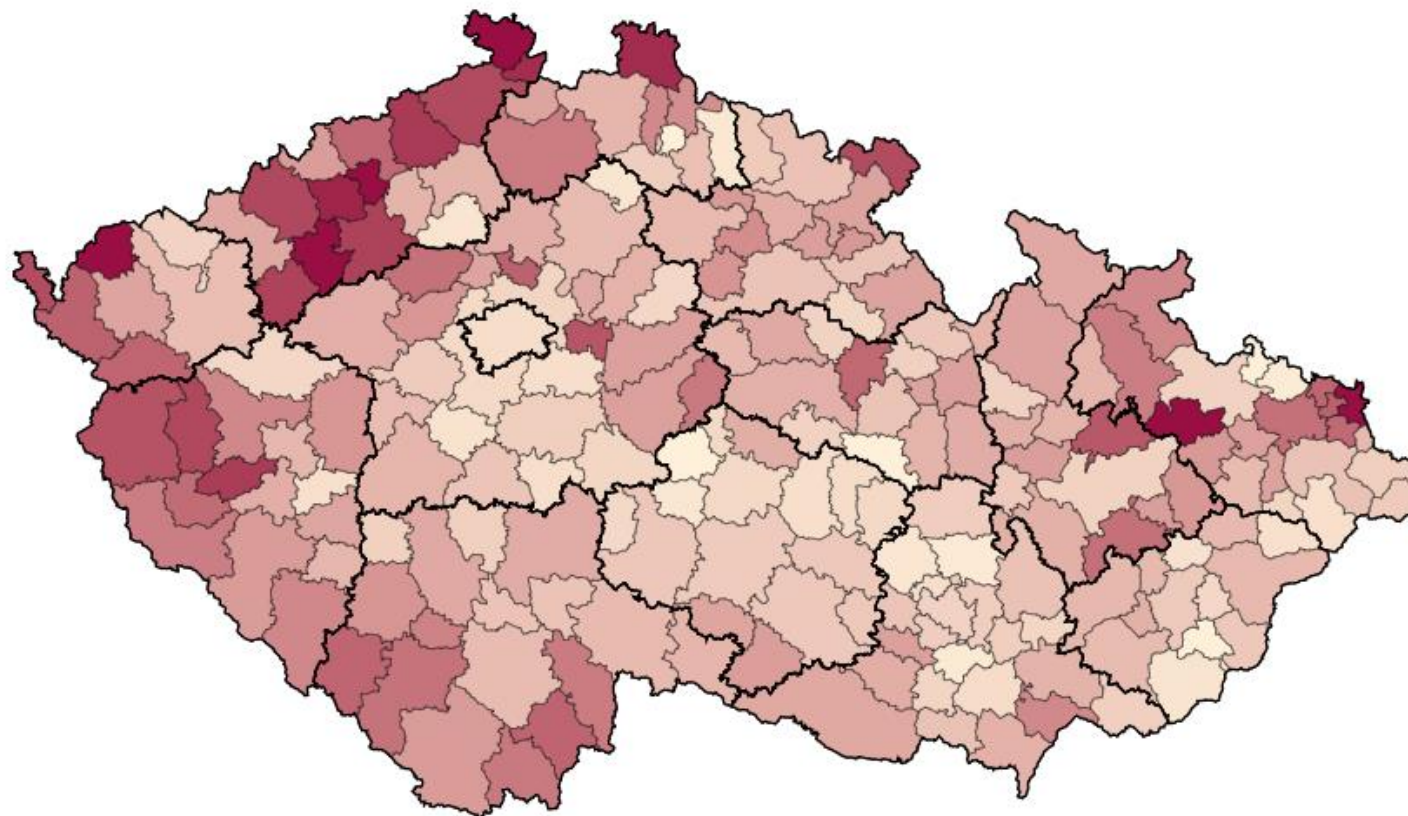
...výrazné výsledkové nerovnosti mez regiony

Nedokončování základního vzdělávání (2023/24) po ORP

Nedokončování základního vzdělávání (2023/24)

0 % 2 4 6 8 >10 %

Průměr ČR: 3,1 %

Zdroj dat: MŠMT

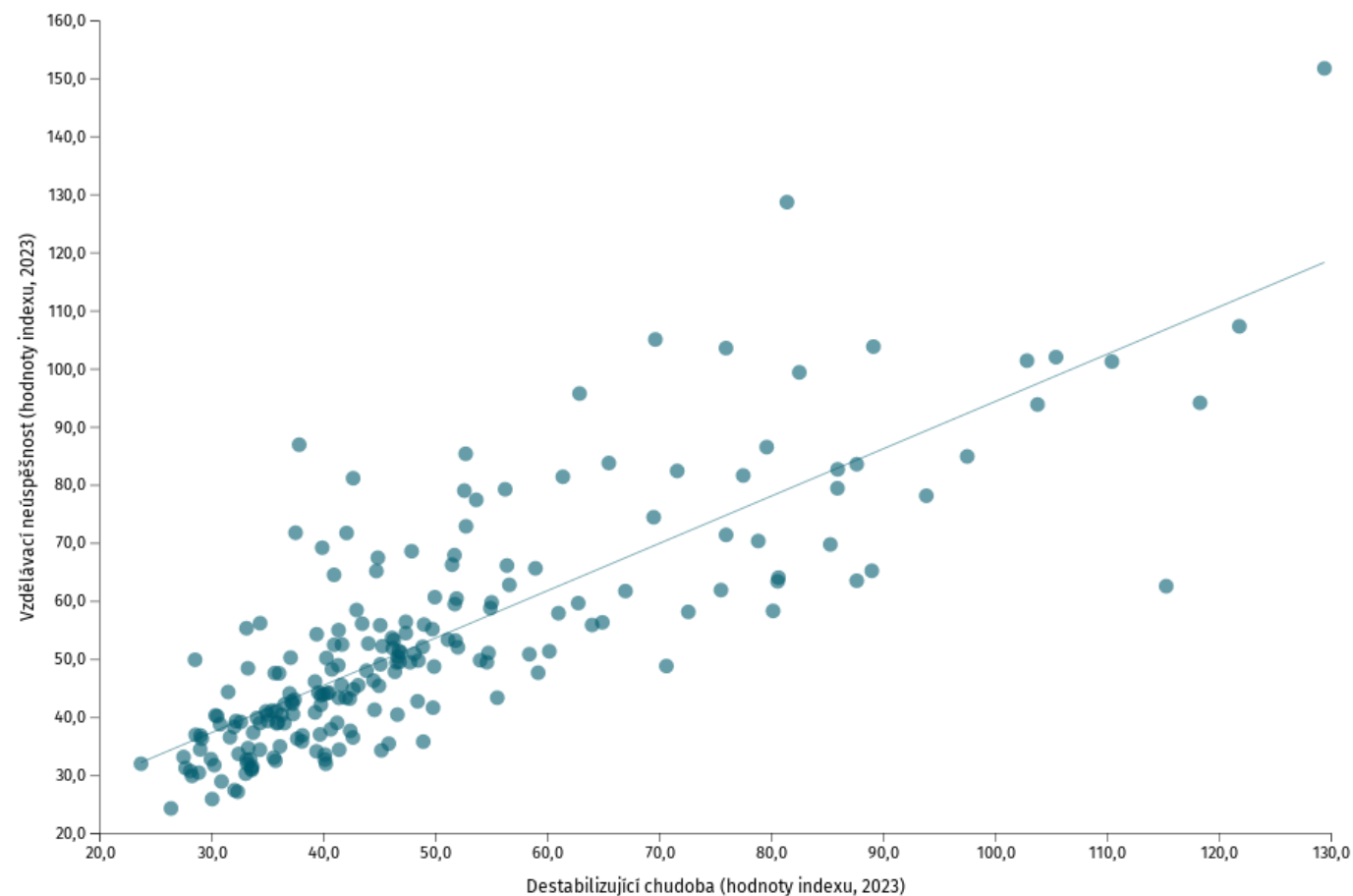
Mapové podklady od [ČÚZK](#) licencovány pod [CC BY 4.0](#)

Většinu neúspěšnosti vysvětluje chudoba

Vztah ukazatelů Vzdělávací neúspěšnost (hodnoty indexu, 2023) a Destabilizující chudoba (hodnoty indexu, 2023) na úrovni ORP

PAQ
RESEARCH

Koeficient determinace (R^2) = 65 %

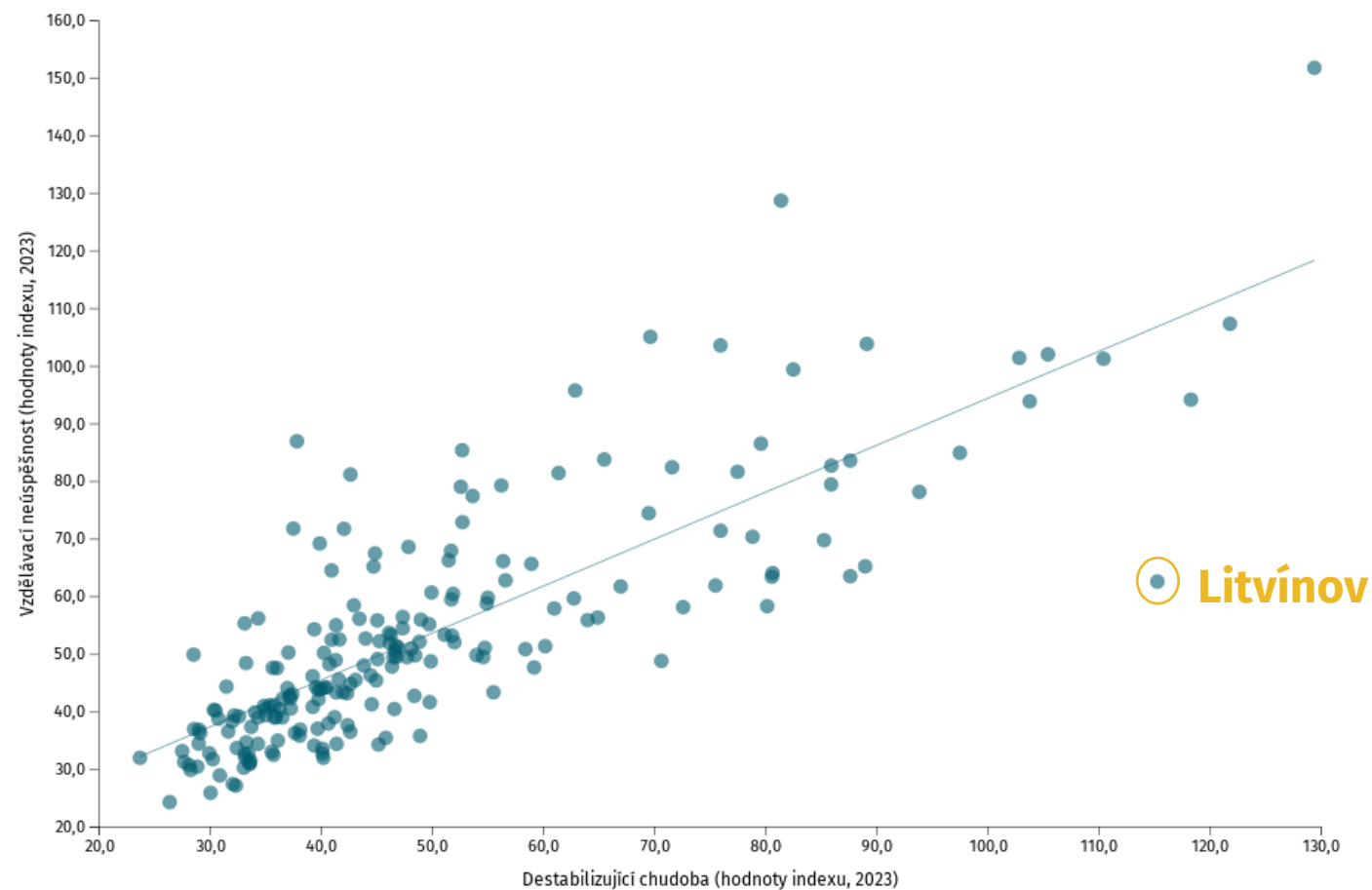

Většinu neúspěšnosti vysvětluje chudoba

Vztah ukazatelů Vzdělávací neúspěšnost (hodnoty indexu, 2023) a Destabilizující chudoba (hodnoty indexu, 2023) na úrovni ORP

PAQ
RESEARCH

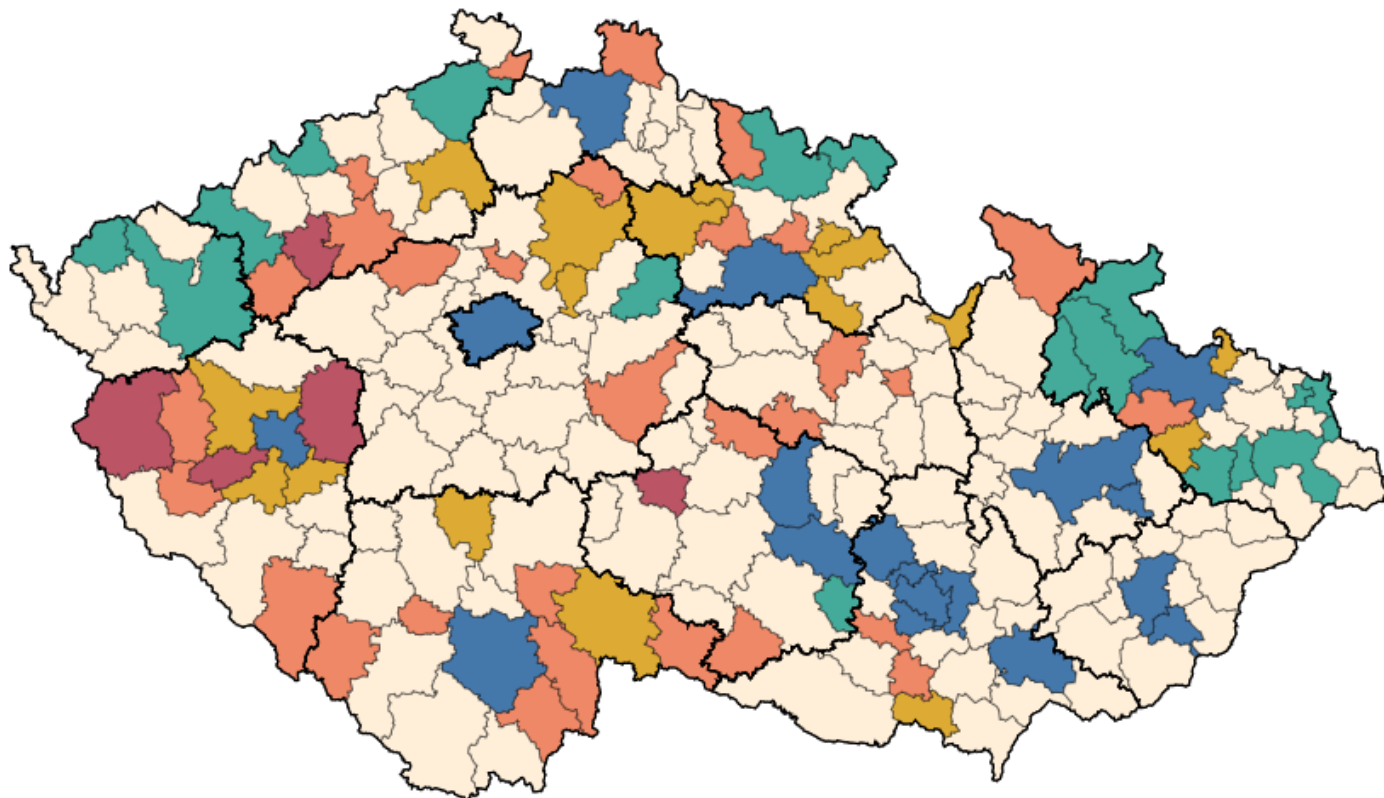
Koeficient determinace (R^2) = 65 %

Typologie výsledků vzdělávání vzhledem k soc. podmínkám

Typologie mikroregionů podle výsledků vzdělávání vzhledem k sociálním podmínkám (2023)

● předcházející neúspěchu
 ● výsledkově nad očekáváním
 ● odpovídající soc. podmínkám
 ● s nadměrným neúspěchem
 ● výsledkově zaostávající
 ● celkově zaostávající

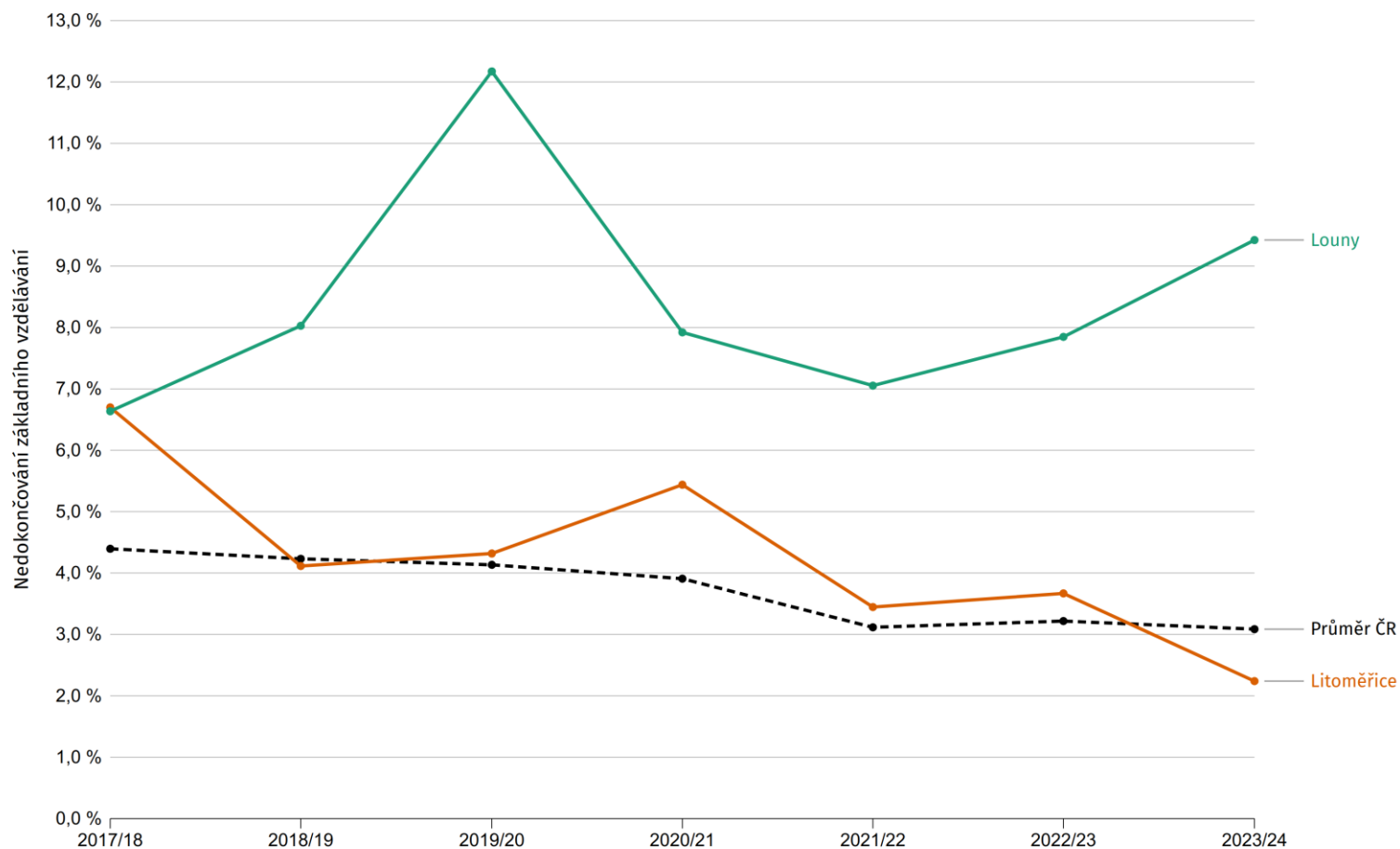
Zdroj dat: PAQ Research (výpočet), MŠMT, ČSÍ

Mapové podklady od ČÚZK licencovány pod CC BY 4.0

- **Odpovídající soc. podmínkám**
 - Výsledky odpovídají sociálním podmínkám (exekuce, bydlení, sociálně vyloučené lokality).
- **Předcházející neúspěchu**
 - Opakování ročníku a nedokončování ZŠ překonává sociální podmínky.
- **S nadměrným neúspěchem**
 - Opakování ročníku a nedokončování ZŠ zaostává za soc. podmínkami
- **Výsledkově nad očekáváním**
 - Výsledky testování (ČJ, Matematika a další) překonávají soc. podmínky
- **Výsledkově zaostávající**
 - Výsledky testování (ČJ, Matematika a další) jsou nižší než bychom očekávali
- **Celkově zaostávající**
 - Opakování ročníku, nedokončování ZŠ a výsledky testování jsou nižší, než bychom očekávali

Výkonnost ORP diverguje

Nedokončování základního vzdělávání (2017/18–2023/24) po okresech, pouze 2 z 77 okresů

2.

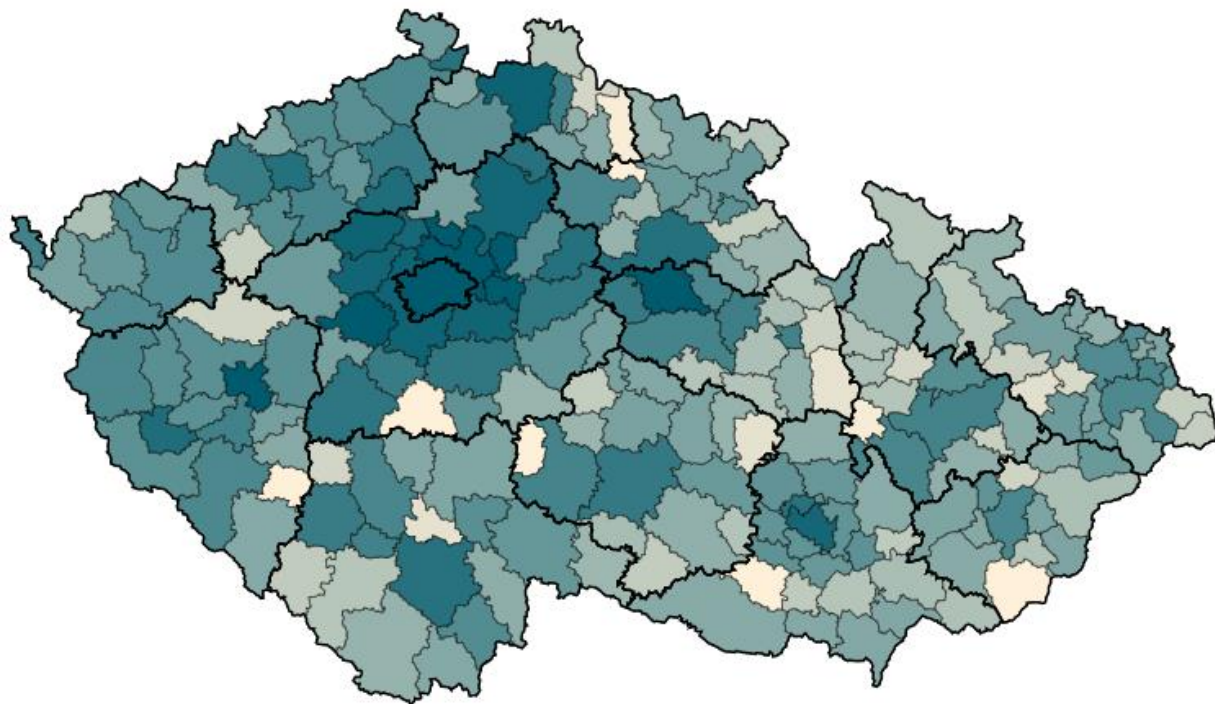
Rozdrobenost a nerovnoměrnost kapacit problém

Podíl podlimitních škol 0-75 %, průměrný počet žáků 15-24

Počet žáků ve třídě (všechny typy škol, 2021/22)

<16,5 18 19,5 21 >22,5

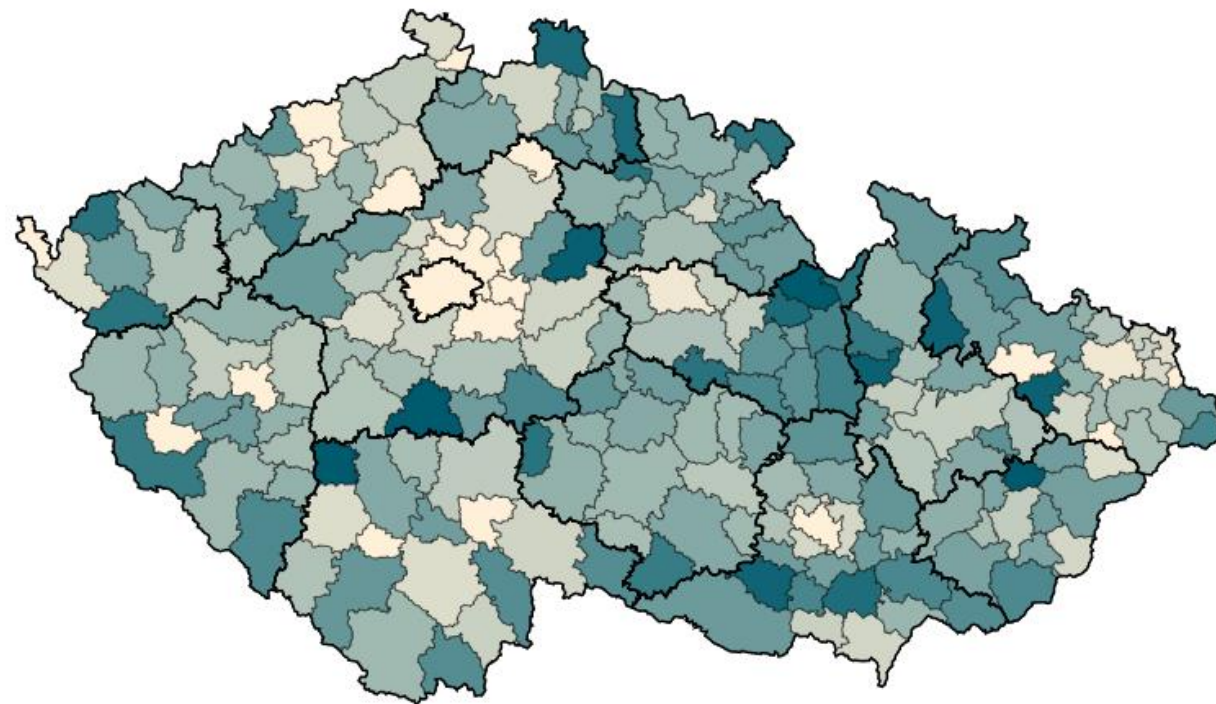
Průměr ČR: 21

Podíl podlimitních škol (všechny typy škol, 2021/22)

0 % 15 30 45 >60 %

Průměr ČR: 22 %

Zdroj dat: PAQ Research (výpočet), MŠMT

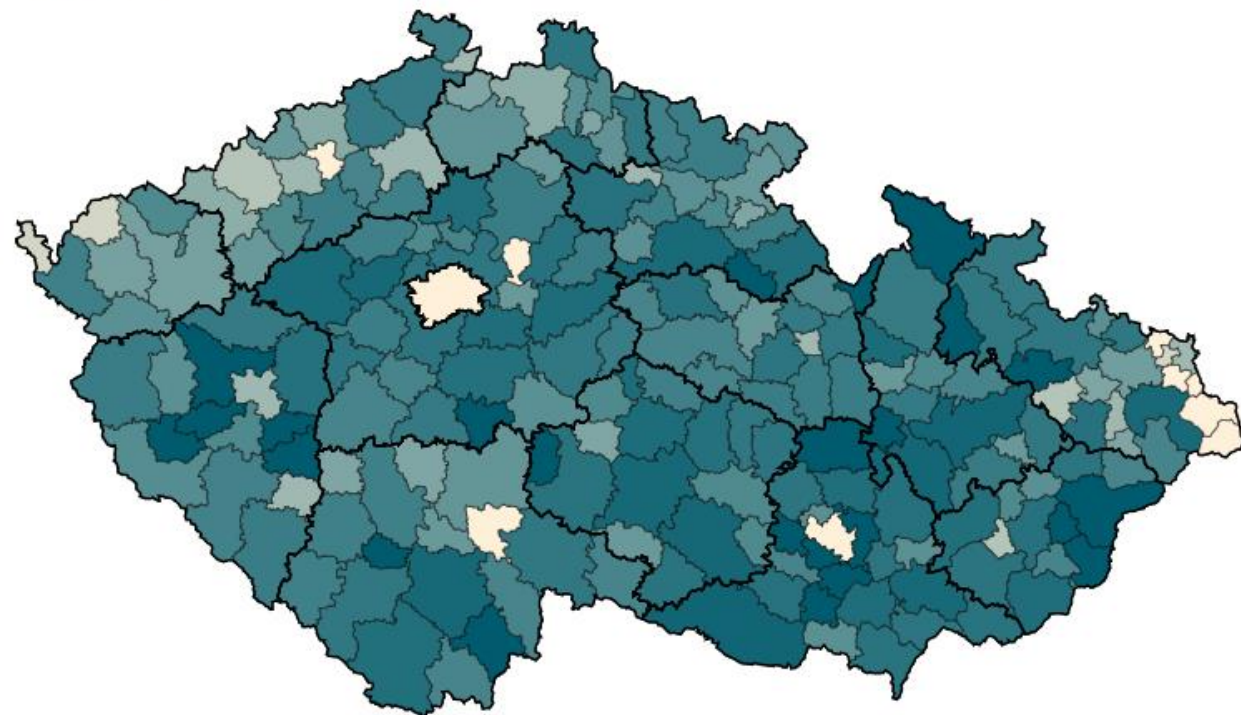
Mapové podklady od ČÚZK licencovány pod CC BY 4.0

Počet zřizovatelů s právě 1 školou 20-100 %, průměrný počet ZŠ na zřizovatele 1-4,8

Podíl obecních zřizovatelů podle počtu zřizovaných ZŠ (1 zřiz. škol, 2021/22)

<60 % 70 80 90 100 %

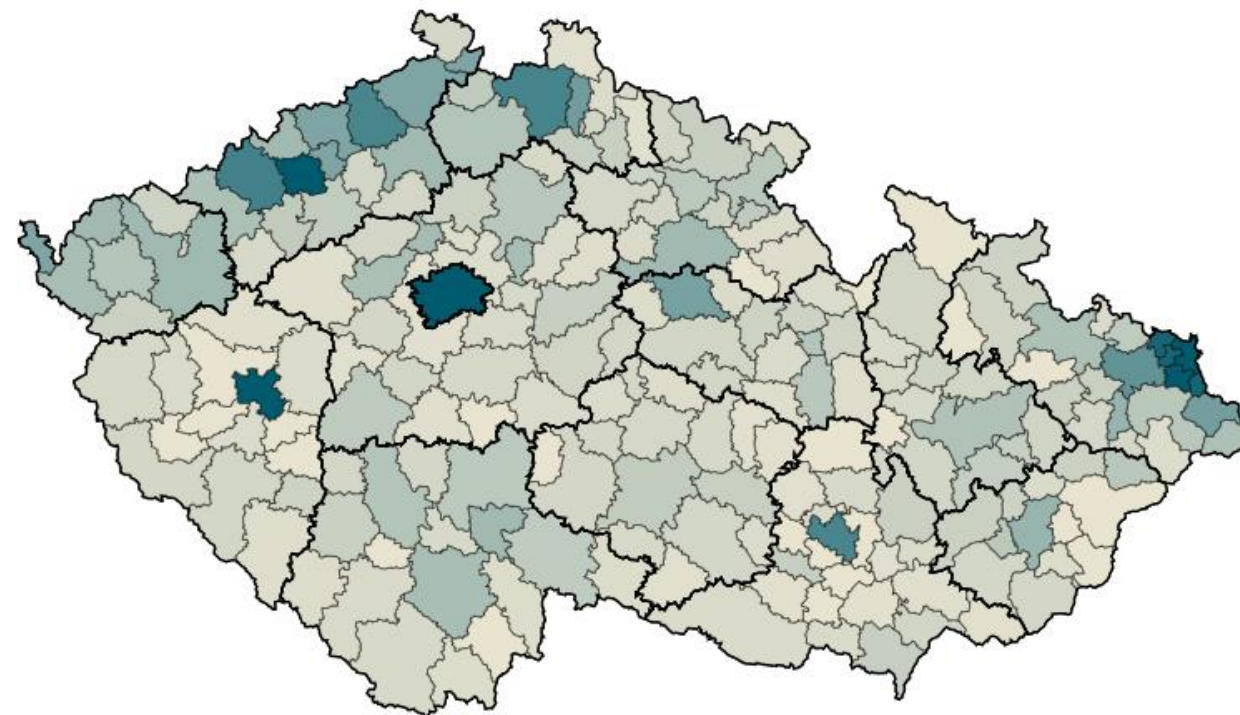
Průměr ČR: 90 %

Počet ZŠ na zřizovatele (2021/22)

0,8 1,2 1,6 2 2,4 2,8 >3,2

Průměr ČR: 1,4

Zdroj dat: PAQ Research (výpočet), MŠMT

Mapové podklady od ČÚZK licencovány pod CC BY 4.0

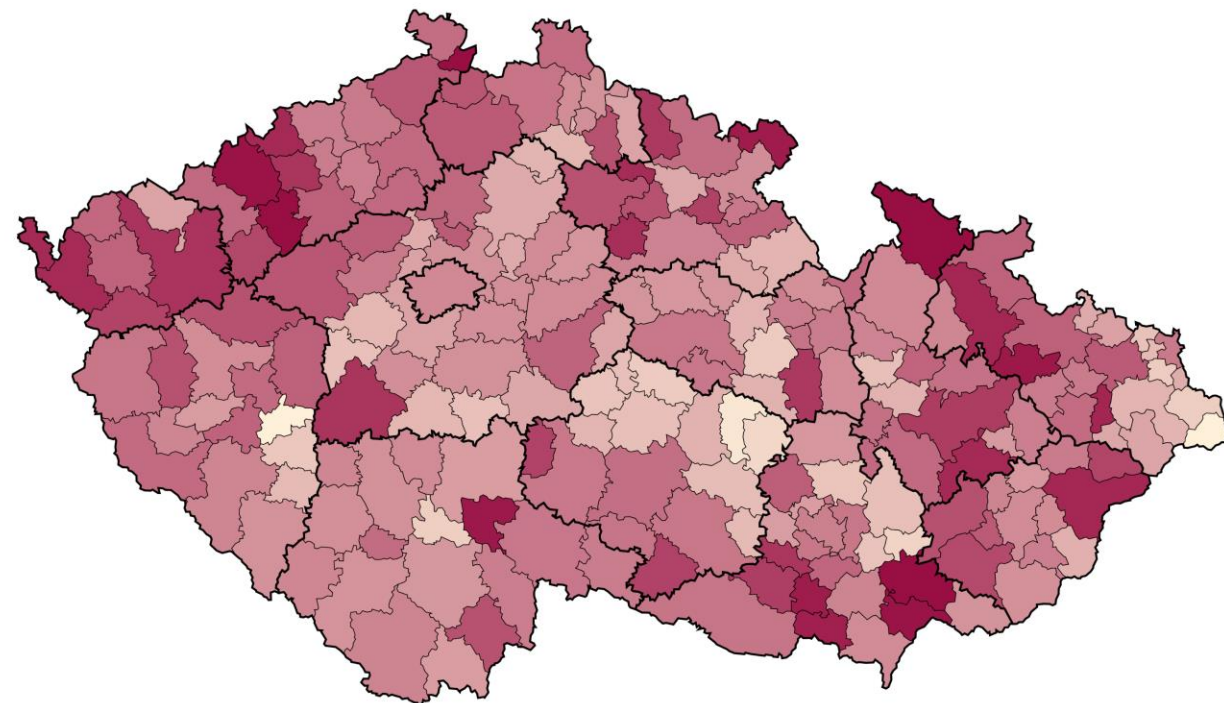
Odklady 10-40 %, předškolní docházka 70-99 %

Odklady povinné školní docházky (2022/23) po ORP

Odklady povinné školní docházky (2022/23)

<12% 18 24 30 >36%

Průměr ČR: 24,3 %

Zdroj dat: MŠMT, ČSÚ

Mapové podklady od ČÚŽK licencovány pod CC BY 4.0

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

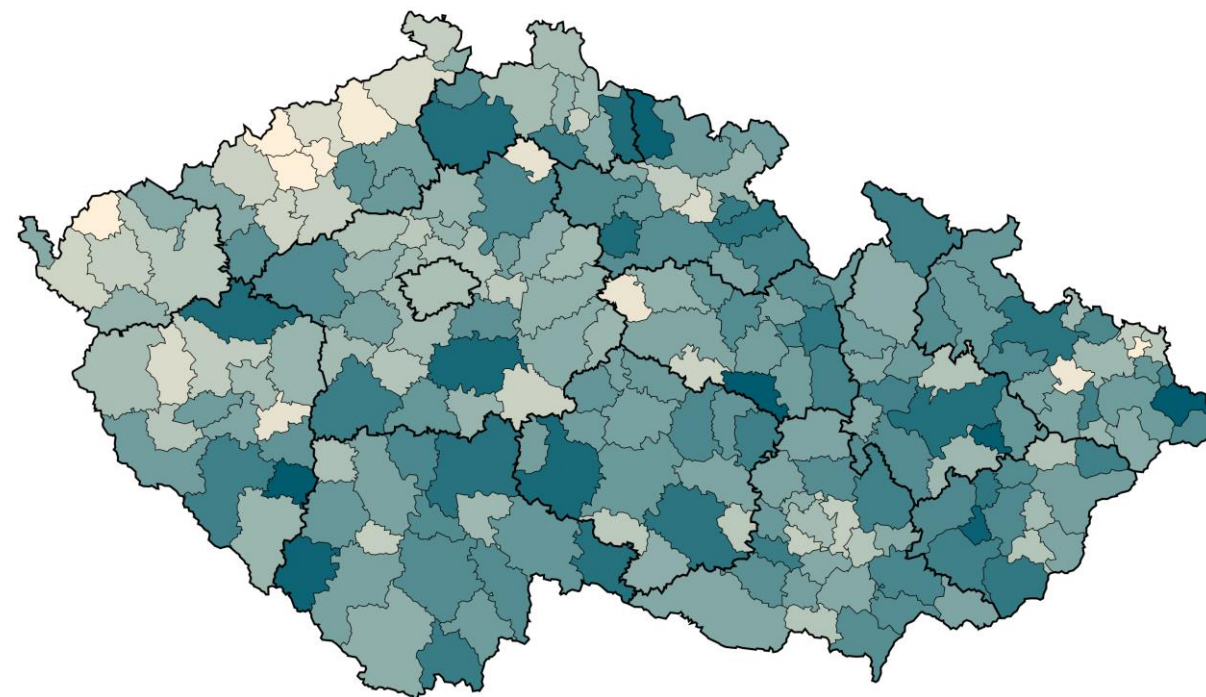
PAQ
RESEARCH

Děti ve věku 3-5 let v mateřské škole (2022/23) po ORP

Děti ve věku 3-5 let v mateřské škole (2022/23)

<80% 84 88 92 96 100%

Průměr ČR: 89,6 %

Zdroj dat: MŠMT, ČSÚ

Mapové podklady od ČÚŽK licencovány pod CC BY 4.0

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

PAQ
RESEARCH

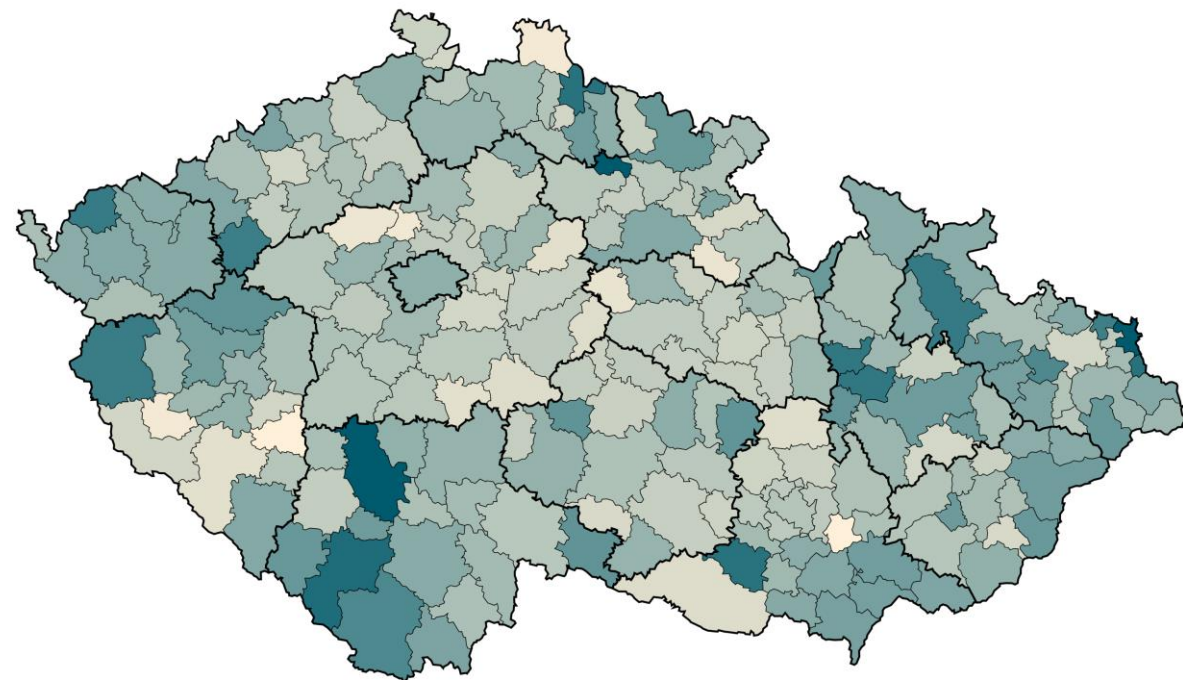
Finance od obcí 6-21 tisíc, školy bez psychologa a spec-peda 20-100 %

Finance od obcí na žáka základní školy (2017–2019) po ORP

Finance od obcí na žáka základní školy (2017–2019)

<6 tis.Kč 9 12 15 18 >21 tis.Kč

Průměr ČR: 11 459 Kč

Zdroj dat: MF, MŠMT

Mapové podklady od ČÚŽK licencovány pod CC BY 4.0

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

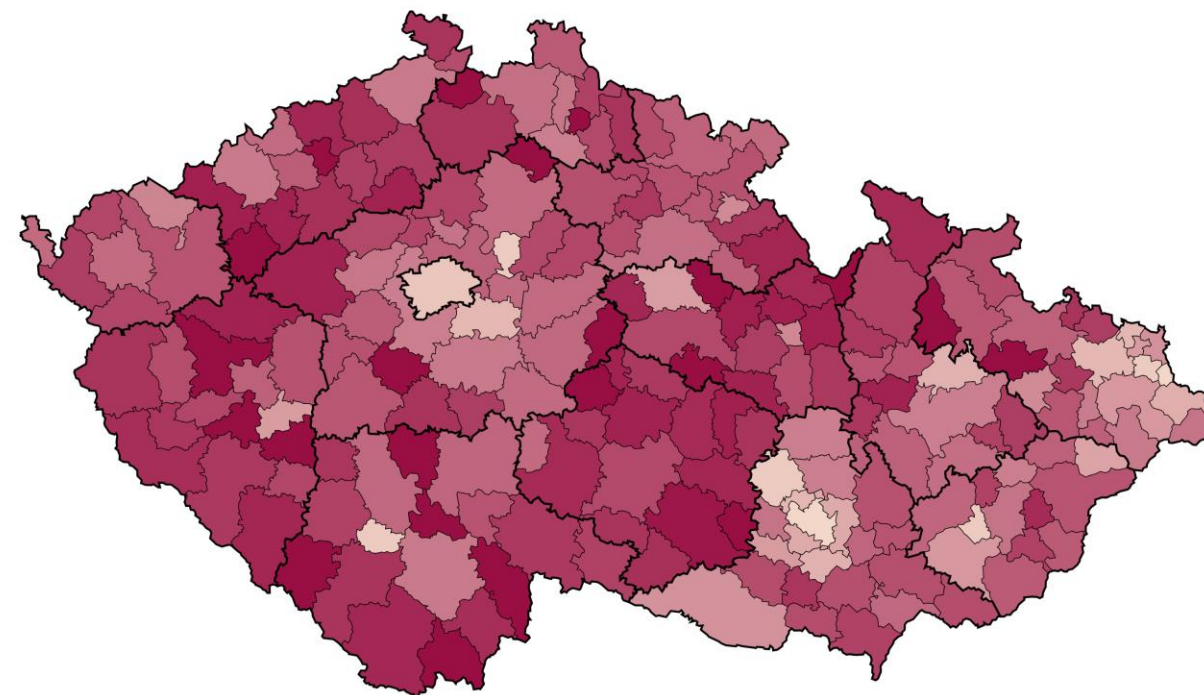
PAQ
RESEARCH

Školy bez psychologa nebo speciálního pedagoga (2022/23) po ORP

Školy bez psychologa nebo speciálního pedagoga (2022/23)

20% 40 60 80 100 %

Průměr ČR: 70 %

Zdroj dat: MŠMT

Mapové podklady od ČÚŽK licencovány pod CC BY 4.0

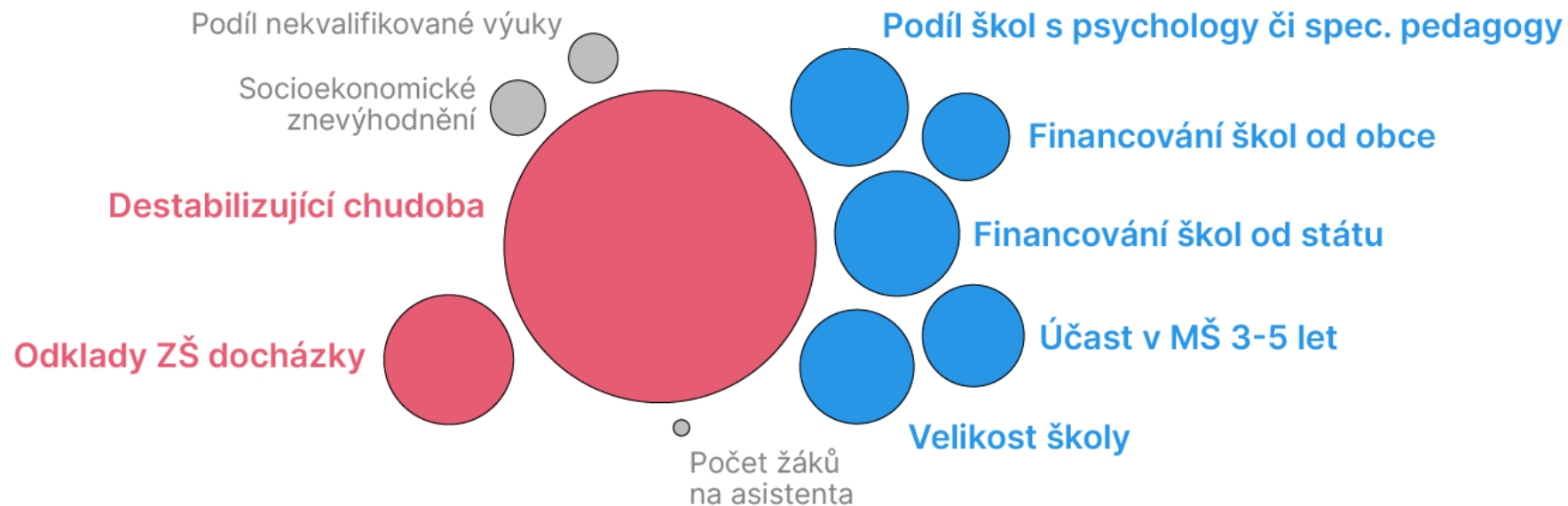
Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

PAQ
RESEARCH

Co souvisí s neúspěšností v regionech?

Síla hlavních faktorů **snižujících** a **zvyšujících**
VZDĚLÁVACÍ NEÚSPĚŠNOST

Čím větší kulička, tím větší souvislost se vzdělávací neúspěšností

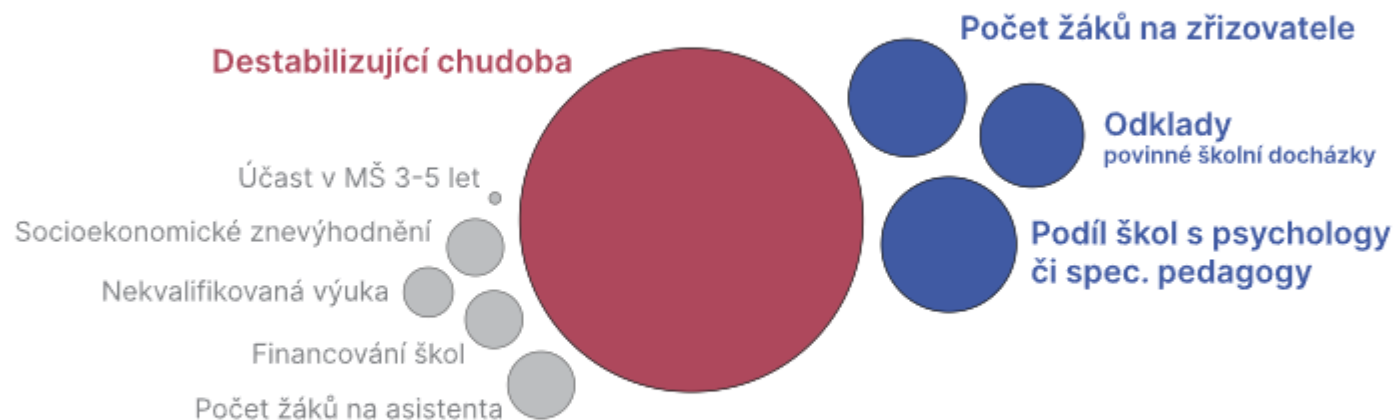
Zobrazujeme sílu faktoru, jak souvisí s mírou neúspěšnosti při jinak stejných sociálních a vzdělávacích podmínkách

Faktorem lepších výsledků je i velikost zřizovatele

Hlavní faktory související s horšími či lepšími

VÝSLEDKY TESTOVÁNÍ ŽÁKŮ

Čím větší kulička, tím větší souvislost

Lepší výsledky z testování ČŠI a JPZ:

- **ORP s menší fragmentací zřizovatelů ve vzdělávání, tedy větším počtem žáků na jednoho zřizovatele.**
- Menší fragmentace totiž dovoluje úsporu provozních nákladů, které školy mohou využít na kvalifikovanější pedagogický sbor nebo efektivnější pedagogický leadership.

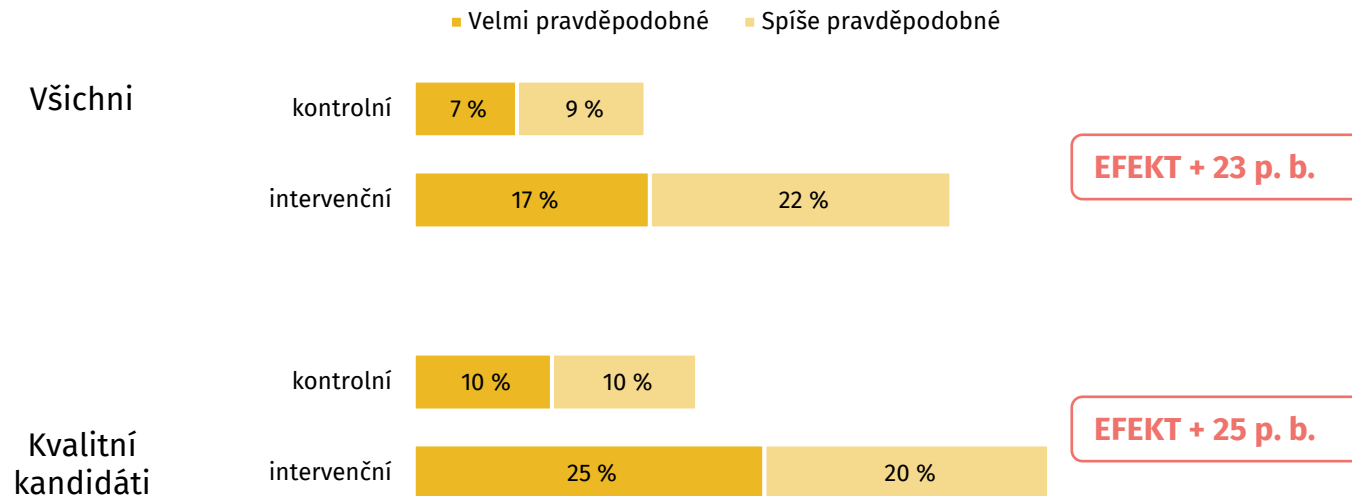
PAQresearch

Pozn: Graf zobrazuje sílu faktorů z regresní analýzy – jak souvisí s výsledky testování při jinak stejných sociálních a vzdělávacích podmínkách. Barva zobrazuje směr vztahu: modré faktory snižují a červené zvyšují vzdělávací neúspěšnost. Zdroj: robustní regresní analýza na vážených datech 206 ORP. Více v metodice

* Experiment – survey UNŽ a PAQ

Snížení administrativy, férové výběrové řízení a podpora ve funkci by zvedla zájem o místo ředitelky/ředitele o 23 p.b.

Jak pravděpodobné podle Vás je, že se v následujících 10 letech přihlásíte do konkurzu na pozici ředitele/ředitelky ZŠ?

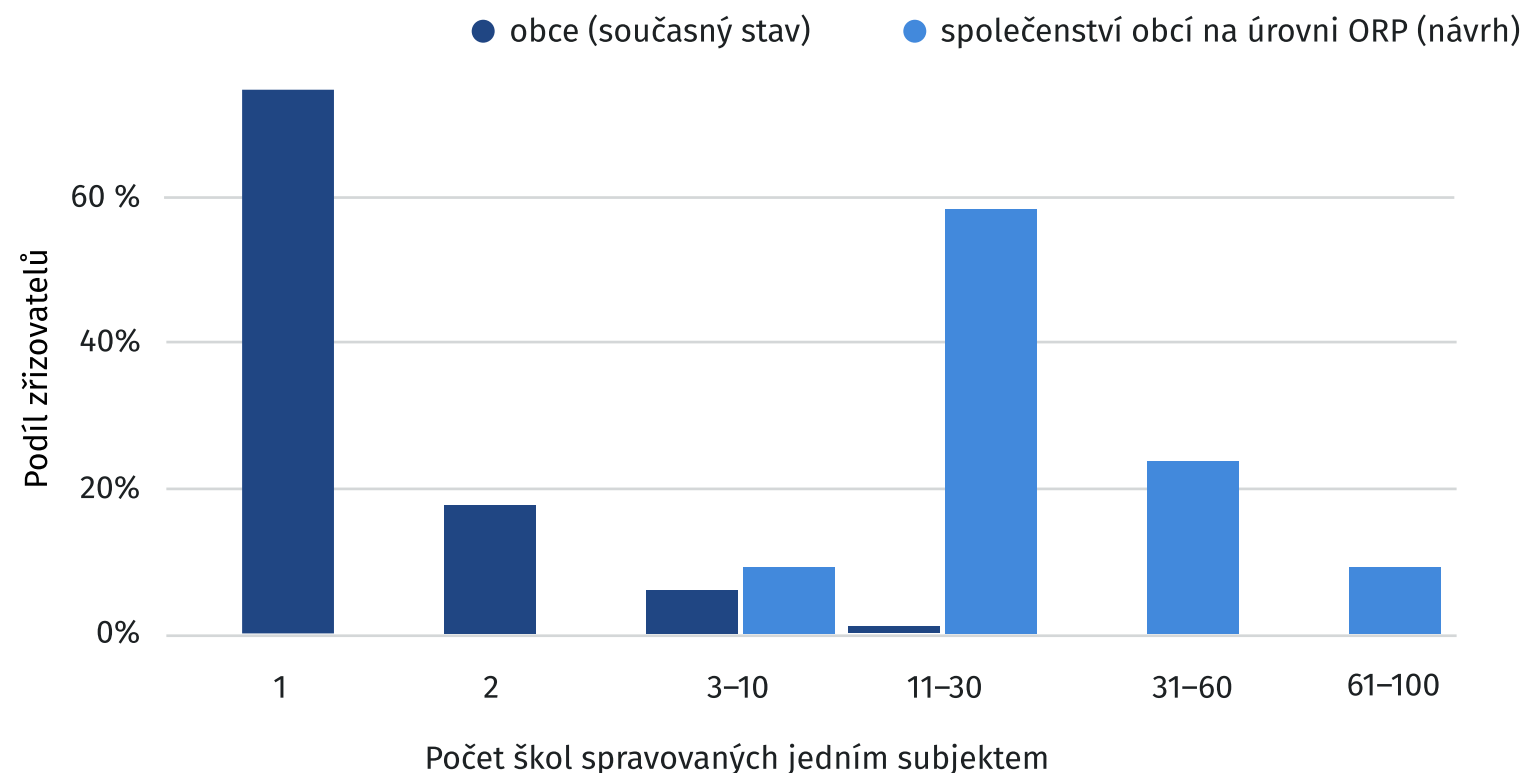
* Poznámka: Všichni učitelé, N = 567, dobří učitelé, N = 284 (intervenční skupina = 137, kontrolní skupina = 147).

3.

Řešením je spolupráce

Místní školská správa – společné zřizování na úrovni 203 ORP

Jednotlivá společenství by spravovala mnohem více škol než jednotlivé obce

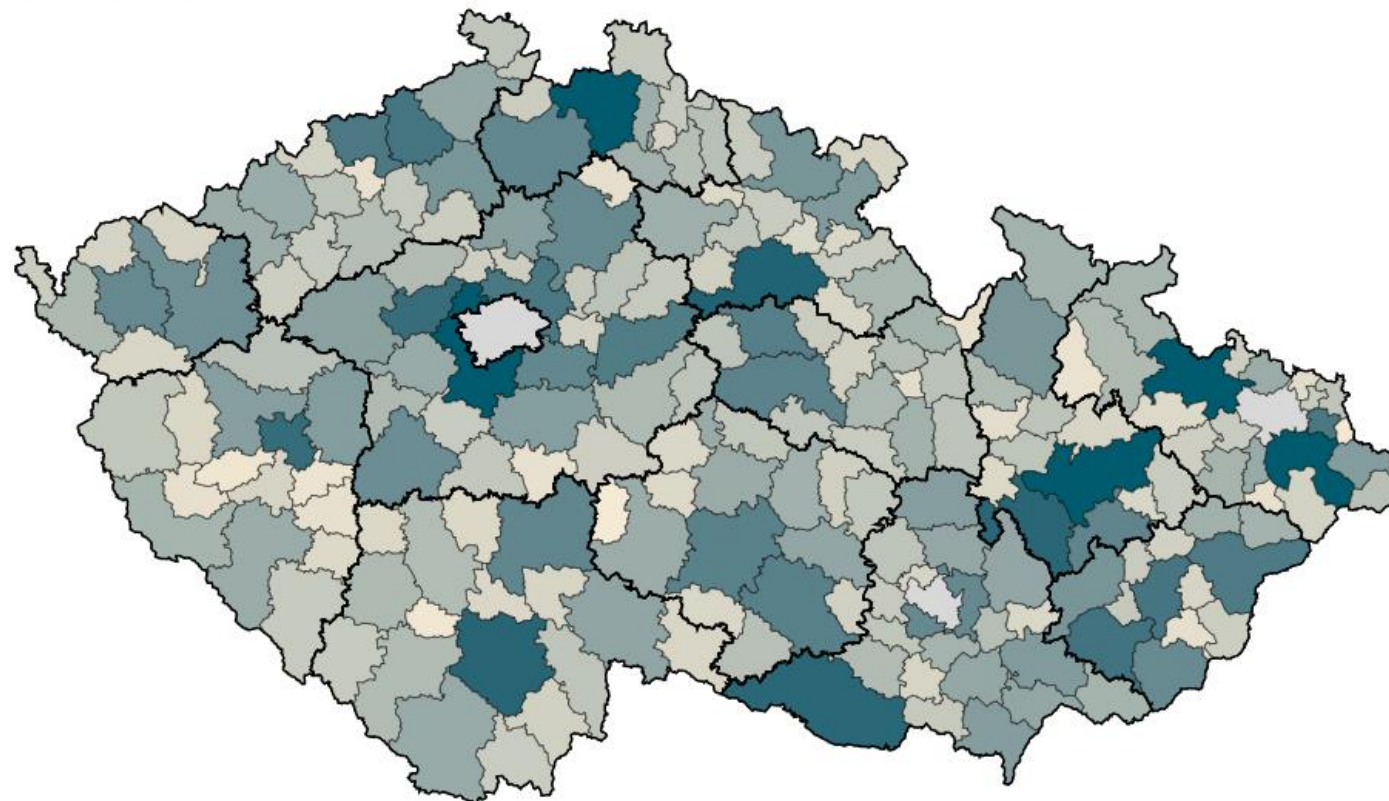
Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení MŠMT

Úspory z rozsahu (již) při sdílení účetnictví či správy budov

Odhad úspor při sdílení nepedagogických činností (2023/24)

0 mil. Kč 5 10 15 20 >25 mil. Kč

Suma ČR: 1 869,9 mil. Kč

Data ukazatele pochází z šetření a výpočtů [Mazoucha a Fischera \(2024\)](#).

Zdroj ostatních dat: Výpočty autorů

Mapové podklady od [ČÚZK](#) licencovány pod [CC BY 4.0](#)

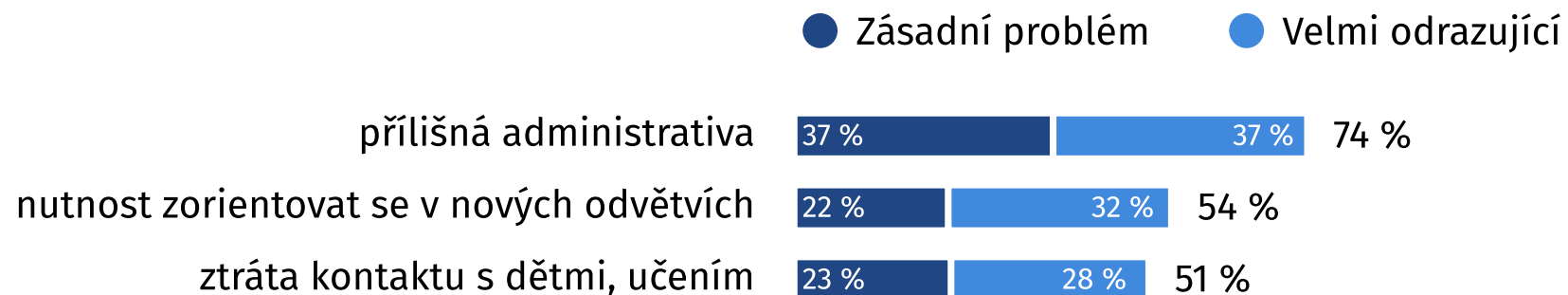
- Odhad současných nákladů ze strany státu na zajištění nepedagogických činností pro všechna ředitelství činí 19,5 mld. Kč.
- I minimalistické sdílení činností může přinést roční úsporu 1,87 mld. Kč, ukazuje studie Mazoucha a Fischera.
- Úspory se pohybují se od zhruba 1 mil. Kč v ORP Pacov až po desítky milionů v nejpočetnějších územích – např. 22 mil. na Plzeňsku.

Ze základních úspor 9ti členný tým vedoucích pedagogických pracovníků pro každé území

Hlavní úkoly:

- pedagogické vedení škol na svém území (zajištění výběru, hodnocení a strategického vedení ředitelů škol, podpora pedagogické spolupráce škol),
- minimalizace [nepedagogické zátěže ředitelů](#) (sdílená správa účetnictví, projektového řízení, IT služeb, správa budov apod.),
- zajištění podmínek pro rovné šance ve vzdělávání (např. zajištění služeb [psychologů](#), [speciálních a sociálních pedagogů](#) či systémové propojení se sociálními a zdravotními službami).

Administrativní zátěž je nepřekročitelnou bariérou pro téměř dvě pětiny potenciálního uchazečstva o ředitelskou pozici

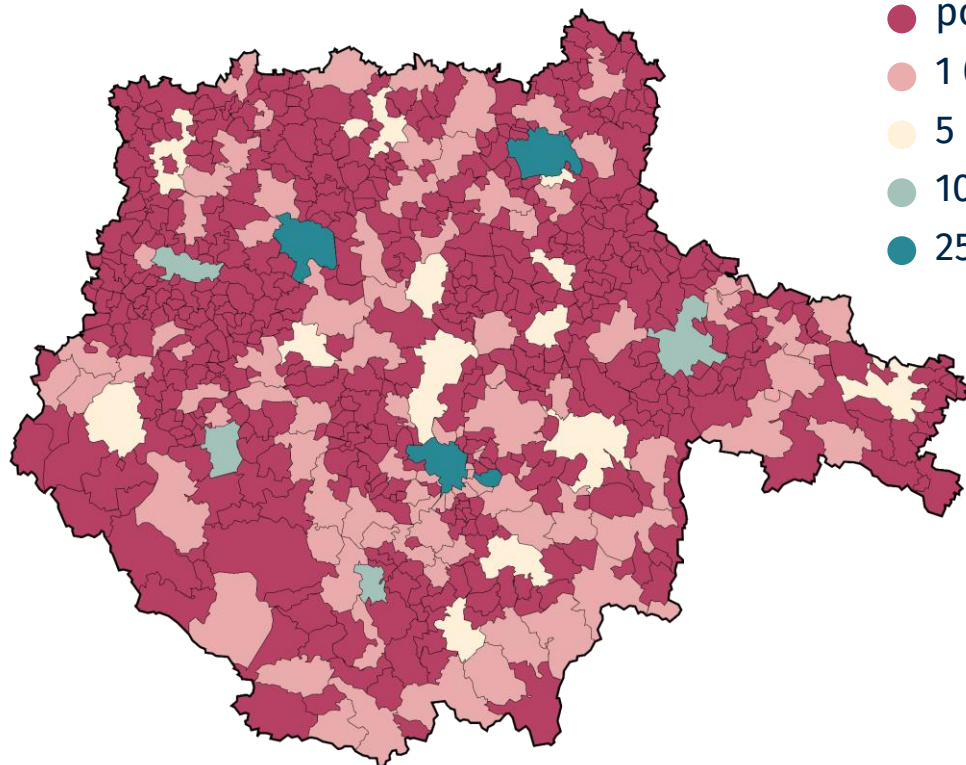

4.

Společenství obcí

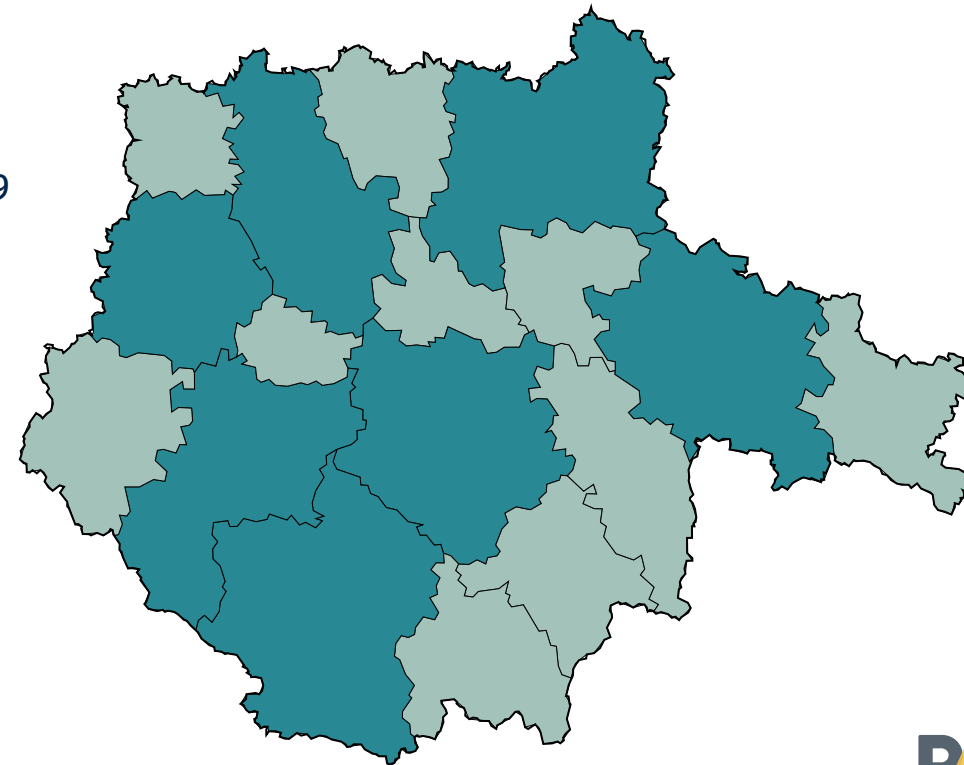
Společenství na území ORP mají vhodnější velikost i pro jiné agendy

Velikost obce podle počtu obyvatel

- pod 1 000
- 1 000 až 4 999
- 5 000 až 9 999
- 10 000 až 24 999
- 25 000 a více

Velikost SO ORP podle počtu obyvatel

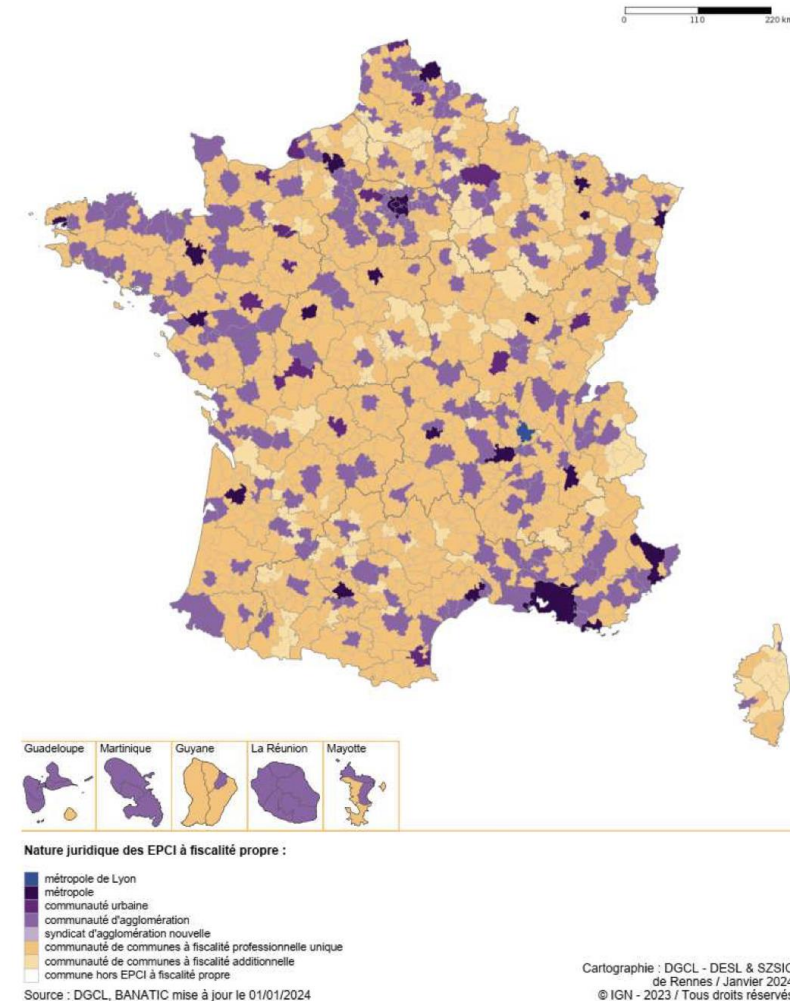
V zahraničí sdílejí celé spektrum agend

Potenciál ze zahraničí - V krajinách s srovnatelně rozdrobeným systémem obcí řeší takovéto společenství mnoho agend. Francouzské "EPCI" pokrývající všechny jejich obce a spolu řídí například územní plánování, hospodářský rozvoj i prevence povodní. Německé "Zweckverbände" mají zas dobré zkušenosti s sdílenou odpadovou politikou nebo řešením veřejné dopravy.

Převážené kompetence

- 1. Územní rozvoj**
- 2. Ekonomický rozvoj**
- 3. Sběr a zpracování odpadu**
- 4. Čištění odpadních vod**
- 5. ochrana a rozvoj životního prostředí;**
- 6. politika bydlení a kvality života;**
- 7. Silnice a komunikace (výstavba i údržba)**
- 8. kulturní a sportovní zařízení sociální věci**

Carte 2 – L'intercommunalité à fiscalité propre au 1er janvier 2024

Navrhujeme robustní společenství

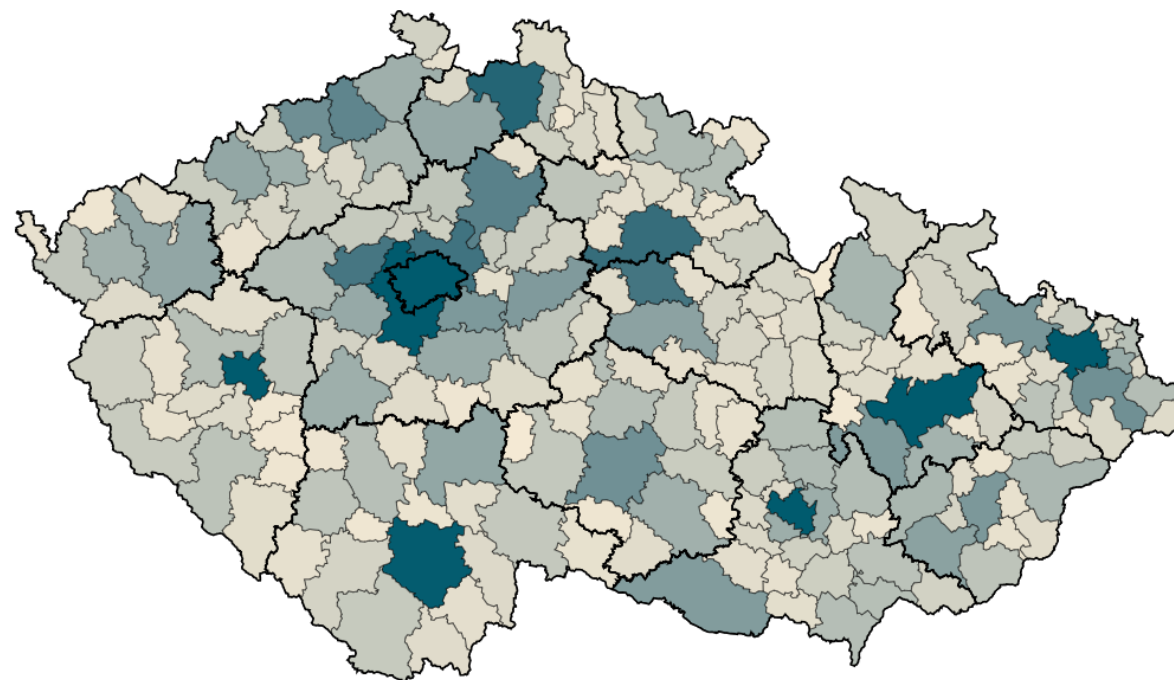
- * **Optimalizace velikosti jednotek.**
Navrhujeme, aby každé **společenství obcí** zahrnovalo všechny obce v rámci **jednoho ORP, kterých máme v Česku 205**. Model zajistí dostatečnou velikost a kapacitu pro efektivní správu a respektuje současnou státní organizaci.
- * **Sdílení zaměstnanců a řízení některých služeb.** Ve společenství obcí vzniká profesionální aparát, který obce využívají pro správu, plánování a realizaci projektů bez nutnosti složitých smluvních vztahů.
- * **Vytvoření přímého financování společenství obcí v RUD**

Počet žáků ZŠ bez víceletých gymnázií (2023/24) po ORP

Počet žáků ZŠ bez víceletých gymnázií (2023/24)

0 tis. 4 8 12 >16 tis.

Suma ČR: 998 718

7. listopadu 2023